

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

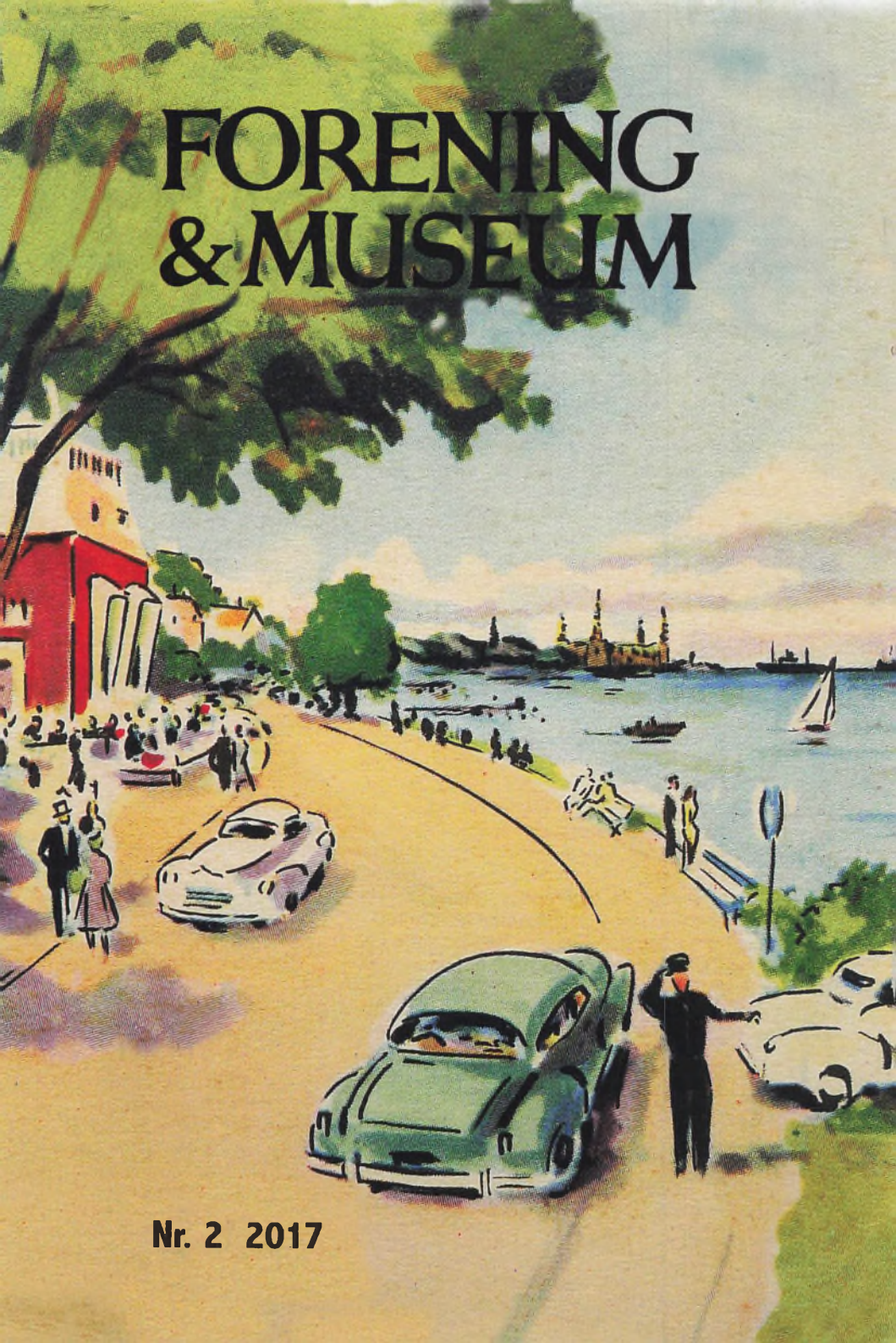
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FORENING & MUSEUM

Nr. 2 2017

Byens gamle huse

Da Erik af Pommern den 2. juni 1426 gav Helsingør nye købstadsprivilegier og bød folket, at »de dér på Krogen skulle flytte at bo og dér en ny købstad bygge«, blev den by, vi kender i dag, dannet. Støt og roligt voksede byen omkring sin kirke og tre klostre, godt beskyttet af sin kongeborg og økonomisk sikret ved den handel, der fulgte i kølvandet på Øresundstolden. Gader og stræder blev anlagt, og hus efter hus blev bygget; senere tilbygget og ombygget, nedrevet og genopbygget, hvilket har sat sit charmerende præg på byen gennem århundrederne. Byportene satte en naturlig toldbestemt grænse for byens ekspansion, hvilket betød, at bebyggelsen støt og roligt fortættedes ved tilbygninger og knopskydninger, indtil den efterhånden forhadte portkonsumtion blev ophævet i 1851, og byen langt om længe kunne begynde at brede sig ud over markjorderne, efterhånden som disse blev udstykket af driftige borgere.

Byens ofte århundredgamle huse er mestendels bevaret, men de er selvsagt præget af tidens skiftende opfattelse af, hvordan et hus skal se ud, og hvordan det skal være indrettet. Derfor er byens bevarelsesværdige og ofte fredede huse stort set umulige at datere præcist. Når et hus blev ombygget, benyttede man i videst mulig omfang brugbare materialer fra det gamle hus til nybyggeriet. En kælder fra Erik af Pommerns tid, eller bare et fundament af veltilpassede syldsten fra markjorderne, var der ingen grund til at grave væk, så et nyt hus blev bygget ovenpå. Byens fine pudsede huse med gavlkvist skjuler ofte et bindingsværkshus fra 1600-årene, for på et tidspunkt blev senmiddelalderens og renæssancens elers så smukt og sirligt udskårne bindingsværk umoderne og blev overpudset, hvis ikke man ligefrem nedrev facaden med sit udkragede øvre stokværk mod gaden og omsatte den til grundmur. Et grundmuret hus fra senmiddelalder eller renæssance kan ligeledes være stærkt moderniseret i de følgende århundreder, og kun en løvemaskerydet eller diamantformet slutsten over den nye port røber måske husets anseelige alder. Et fint pudset hus med gavlkvist

Fortsættes side 12

FORENING & MUSEUM

Lars Bjørn Madsen (ansv.)
Torben Bill-Jessen
Eva Arnsfelt
Maibritt Bager
Erik Trolle

Tryk: Nofoprint, Helsingør
Grafisk tilrettelæggelse: Lars Bjørn Madsen

Forening & Museum

udkommer med 4 numre
om året i februar, maj,
august og november.

Stof til bladet kan sendes til
lbm64@helsingor.dk
eller tb-j@stofanet.dk

Helsingør Museumsforening

Formand: Torben Bill-Jessen
Næstformand: Tom Sinding
Kasserer: Flemming Jensen
Eva Arnsfelt
Maibritt Bager
Bent Jensen
Ingrid Dora Jarnbjør
Elisabeth Thorsen
John Zilmer

Foreningens hjemmeside:
www.helsingormuseumsforening.dk
hvor også indmeldelse kan ske

Kontingent

200 kr for enkeltpersoner
250 kr for par
550 kr for firmaer
Betaling kan ske på:
reg 2255 konto 1905639169
eller ved henvendelse på
Helsingør Bymuseum,
Sct. Annagade 36

Forsidebilledet

Hotel Kystens Perle. Tegning fra 1950'erne, dengang hotellet var en del af »Nordens festlige Hjørne«.

FERIEGÆSTENS HELSINGØR

Af Børge Biilmann Petersen

Forfatteren betragter i en artikel i Berlingske Aftenavis den 1. august 1940 »Helsingør – med Sidespring til Bygge- og Hotelproblemer – fra et Feriestandpunkt og udfylder – efter lidt Badebrev – Strandpromenadens Tomhed«.

I Aar har jeg holdt Ferie hjemme. Men en pludselig Lyst drev mig de sidste Par Dage op til Kysten. Jeg vilde se Badegæstens muntre Verden, og jeg vilde se Helsingør. For hvad er en Sommer, hvor man ikke har set denne kære By. Den eneste kosmopolitiske By i Danmark, siden de længste svundne Tider, da København begyndte at ligne en Kæmpeudgave af Esbjerg. Det hyggelige og smarte, velhavende og dukkestueagtige Helsingør, Hovedstad og Bond-Street for hele den vældige Playground, der strækker sig fra Sletten til nord for Hornbæk. Svenskerne Tivoli. Og min egen salig Barndoms Tivoli, midt i en ørkesløs Række af Feriedage.

Jeg husker, hvordan jeg allerede den Gang ikke fandt den ringere end de mest opmuntrende Gader i København, for skønt den endnu ikke havde fået den Chic, der senere kom til, var alting ladet med den langsomme, mindre forgængelige, Chic, vi kalder Charme. Og jeg undrede mig, ubevidst som Børn gør det, for jeg havde tidligere set Hillerøds Nødtørftighed og Roskildes maabende Facader. I velassorterede Ostebutikker, ved min Moders Haand blandt Kasser med usandsynligt perfekte, smældfede røgede Sild oplevede jeg første Gang Havnebyens Standard, Overflod.

Senere har jeg dér fundet Virginia-Cigaretter, festligt ukendte Mærker, som først

bagefter dukkede op i København, og jeg har bidraget til Fodslaget i den lune Stengade, Sommernætter, hvor den laa som et uendeligt Scenegulv i orangefarvet Lys. En velkendt Stemning, altid lige inspirerende, hvadenten man finder den i Bruxelles, Tanger eller her, hvor den er en Gave fra Vejret.

Læg dertil de svale Morgener i de smaa, stille Gader med Klangen af Mælkespande foran et Ismejeri. Havnen, med Færgerne i den kolde Nat, de mange hvide Lys, der aldrig naar hinanden, det sorte, dybe Vand under det høje Bolværk.

Alt det siger vi lidt Farvel til. For Grundstenen til Helsingørs Dekadence er lagt.

Det var ikke Raadhuset, der gjorde det med sit uundslippelige Taarn, denne Modelkarron fra Nürnberg, som ses alle Vegne fra, vist nok ogsaa af dem, der vender Ryggen til. Heller ikke Marienlyst, som aldrig har kunnet smitte Byen. Ulykken tog først Fart med Jubilæet og Kronborg Havbad, som for Alvor lærte de uskyldige Borgere, hvad femte Klasses Marked, hjerteløs Modernisme og proletarisk Nød vil sige.

Et saadant Repertoire maa jo forføre ethvert up to date Menneske, selv naar han er distanceret ved at være opvokset i et smilende Milieu! De Handlende kappes nu om at skjule deres fornemme Huse bag Skilte i en Stilart, vi kun alt for godt kender fra Forstædernes 2-Værelses Kaserner.

Men der er ogsaa Statstilskud: Den nye Færgahal, bygget i den Slags Kvadersten, som ellers kun Banker finder fornemme. Paa sin udsatte Post straalere den af vægtig Talentløshed. Før stod der vist en let Bølgelikonstruktion. Likviditeten, som er

saa god en Prøve paa Kultur, afvikles. Værst er det dog, at den henrivende Gade og den søde Plads, som laa ved Havnen og Banegaardspladsen, blev revet ned til Fordel for et tvivlsomt Projekt. Der er virkelig sket noget uopretteligt.

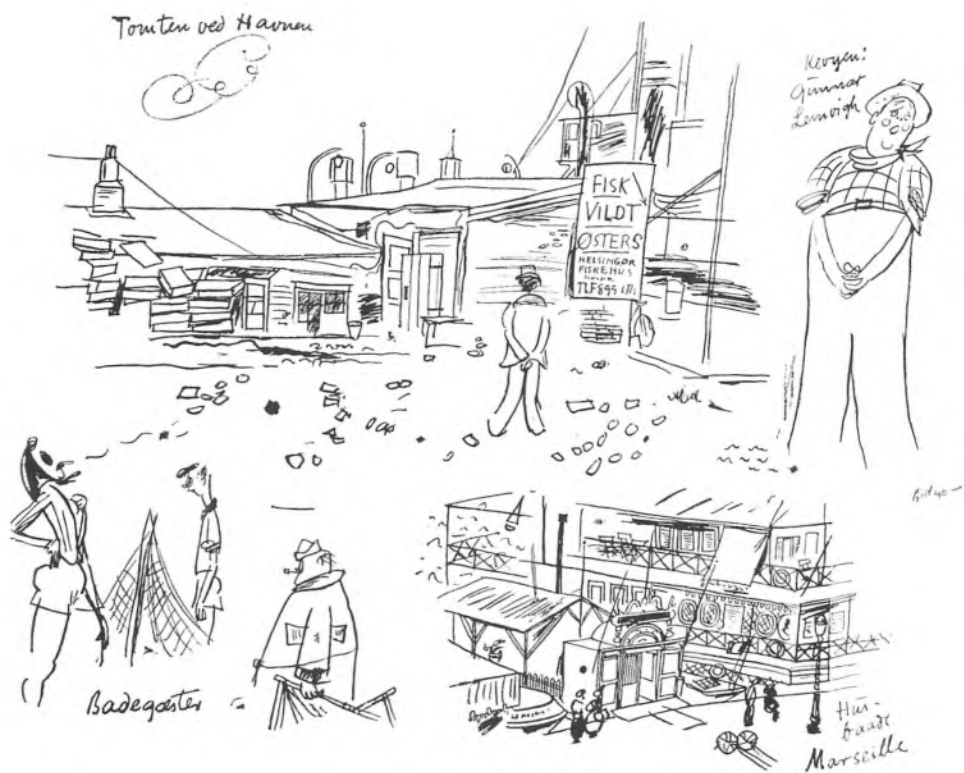
For aldrig har man ved gustent Overlæg – og hvilket Overlæg er ikke lidt »gustent« – kunnet skabe noget, der stod Maal med Tilfældighedernes frie Spil. Stil blot følgende Spørgsmaal: Foretrækker De Versailles for Quai des Orfèvres? Amalienborg for - ja, (her maa det beklages, at Danmark for længst har spildt sit Stof til en fair Sammenligning). Altsaa foretrækker De Place de la Concorde for Place de la Bastille -?

Og skønt hele vor Opdragelse er lagt an paa, at vi skal foretrække Versailles, ved vi meget godt, at den Slags saa udmærket kan undværes ved Paris. Men rør ikke de Kvarterer, som er vokset op efterhaanden, som

stadig lever, omend i Fare for at blive slugt af Boligbyggeri. Arkitektur kan være storartet, men Gud aander paa det maleriske.

Nu var det ikke Meningen at sige noget ondt om Versailles, tværtimod. Og Helsingør har – kender jeg det ret – netop i Sinde at lave et Hotel saadan i den Stil – eller Louise XVI, den for nutidens Tommelfingre saa vanskelige Louis XVI. I hvert fald kan vi regne med noget lignende Christiansborg, blot lidt endnu finere, for Tiden gaar jo, som bekendt, fremad.

Og Turisterne vil overse Underværket eller maaske strejfe det med Blikket og synes, det var større og bedre et Sted i Thüringen eller hvor det var. Og de fleste af os andre vil slet ikke Forstaa, hvorfor vi heller ikke mere gider blive saa længe i Helsingør. Og de Handlende vil undres og aldeles skjule de sidste Rester af de smukke Huse med Skilte saa grusomme, at de endnu ikke er

opfundet. Eller bliver der bygget et reguleret nyt Hotel af Pap, Celluloid, Nikkel og Kaffeerstatning?

Eller - ? Guds Dros, maaske skal vi stikke Albuen gennem »Færgborgens« blafrende Bindingsværk!

Andre Udveje kendes næppe. Saa man maa haabe, at det varer længe, inden der bliver Raad til en ny Bebyggelse.

For, som Tomten nu ligger, er der stadig den ene Side af Strandgade tilbage med det gamle Apotek og de andre fine Huse. De fik Lov at staa indtil videre, skønt man egentlig helst vilde af med Trumferne.

Lidt benøvet virker Geledet jo bag en Ørken af Murbrokker, hvorpaa ene Fiskehuset er blevet staaende (fotografiet herover), det ligner en lille Ruin. Dette er slet ikke værst, og skulde man i Helsingør komme i Tanker om, at ikke alle store, dyre Hoteller betaler sig (og da næsten aldrig for dem, der bygger dem), er der en Chance for, at det kan bevares. Eventuelt som Parkeringsplads, Byen mangler jo noget i den Retning. Vi andre slipper saa for et anlæg i kommunal Granit og disse brandordinære Roser, der ødelægger alle Jernbanestationerne.

Men det bliver aldrig det gamle! Selve det, at Husene laa saadan lige op til Vandet,

Mange Helsingoranere begræd nedrivningen af den bevaringsværdige karré mellem Havnegade og Strandgade i 1939, en beslutning kommunen traf efter Jernbanehotellets brand i foråret 1938. Havnegade var anlagt i 1880'erne som en smal kajgade langs havnen, og den blev hurtigt en charmerende promenade med fortovscaféer, butikker og et hotel, Jernbanehotellet. Men branden satte gang i politikernes store ambitioner: Man ville have et moderne hotel på grunden, hvorfor en del af den derfor blev solgt til A/S Hotel Prins Hamlet, der ønskede at opføre et treetagers funkis-hotel. Krigen satte en midlertidig stopper for den videre udvikling, og først i 1945 planlagde et nyt konsortium et noget mindre ambitiøst hotelbyggeri. Helsingoranerne ønskede imidlertid ikke grunden bebygget. Alternative muligheder blev derfor droftet, og et forslag i 1951 om at bygge et hotel »Prins Hamlet« på hjørnet af Grønnehavevej og Kronborgvej blev derfor vedtaget. Bygningen er i dag Aktivitetscenter.

med Liv og Butikker, var den lykkelige Løsning. Jeg har, paa Vej til Sverige, faaet Lyst til at springe af Færgen og gaa derned. Det samme er hændt i Dieppe overfor en lignende Kaj. Og én Ting til: Her var der for en Gangs Skyld et dansk Tilløb til disse Gader, der altid begejstrer os i Syden, disse Gader, som synes udelukkende at bestaa af Hoteller, restauranter, Caféer. Tænk paa,

hvad denne Optakt har betydet for Gæster fra det triste Helsingborg! Plaza og Færgegaarden, de eneste hyggelige runde Caféer i Byen. De eneste, der ikke ganske manglede det Gran af Inspiration, der skal til, for at man uden Beklagelse kan spise ude. For ellers har Helsingør ikke i min Levetid haft andet end Provinshoteller i Ordets skrækelige aktuelle Betydning.

Lad mig hermed forlade min forelskede Harme over Byen for i Almindelighed at efterlyse det gamle danske Provinshotel. En bedre Kollega, Mogens Lind, har allerede for Aar tilbage paatalt den evige Wienerschnitzel, Beuf (fransk 3,50 og engelsk do. 3,50) samt Rødspætte. Spisekoret har maaske hist og her faaet Personality. Men – Lokalerne, Omgivelserne. Jeg husker fra jeg var Barn vidunderlige Steder af en bestemt kølig Storhed. For ikke at tale om dem, der lignede Dams Hotel i Rønne. Hvor Salen var en Herregaard værdig, og hele Resten udstraaede den samme selvfølgeligelige Venlighed. Er alle disse Provinshoteller druknet i Cementpuds? Er alle disse Spisesale bukket under for Gullaschtidens rosa og gammelt Guld? Har de alle haft Kobberstik paa Væggene, Trælysekroner og Tjenere, der maatte gaa ud fra, at de var finere end Gæsterne. Har de alle været det, som fulgte efter? Adlon og Hyg-

gebar. Findes der ikke et eneste Provinshotel, hvor Haven med de store træer er som Kronen paa Værket? Naturlighedens sidste Udslag.

Naar vi rejser i beslægtede Lande, Sverige for Eksempel, og kommer i en særlig klam Matsal, glemmer vi ikke at dømmе. Vi ved at Talentet har svigtet, ser hvor Traditionen mangler. Gud naade os for disse Kulturens sikre Stikprøver her i Danmark!

Men tilbage til Helsingør, Nancy Nathansen har været her. Dan Folke. Ejnar Linden og Erik Lassen færdes der. Byen synes kort sagt befolket med skiftende Tiders Teaterdirektører, Revuen gaar storartet, skønt Bladtegnerne endnu ikke har behandlet den. Jeg skynder mig at blive Nr. 1. Men Plakaten er slem. Til Gengæld lyser Hornbæks Teaters op alle Vegne. Den er gjort af Helge Refn, mesterligt i en velkendt Stilart som er svær at klare. De handlende fra den nedrevne Karré har fundet andre Bu-

tikker, og da der alligevel ingen Svenskere kommer, vilde de ogsaa have lidt Tab med den gamle Beliggenhed. Tegneres Statue er værre end nogen Sinde og den nye Strandpromenade er rædselsfuld.

Man skulde garnere den med unyttige Lamper á la Tivoli, selvfølgelig fra den gode gamle Gastid. Slynge Humle om Lysmasterne og spænde alle rare Landes Flag over Vejen. Selvfølgelig var det her, Kronborg Havbad skulde have ligget. Lidt Kulstøv fra Togene er intet imod en fejlagtig Placering. Jeg mener ikke, at Bolværket skulde være af Granit, men smukt Træværk eller et Gelænder, kun afbrudt af den Slags Pile, der bliver saa fine i Søluften. Det er vel tilladt at drømme sig til det hele: Nedenfor ligger Badeanstalten og Roklubben, vældige Husbaade med Flag. Solsejl og nysseligt Tremmewærk. Lyserøde, hvide

og grønne, som man ser dem ved Quai des Belges i Marseille. Lykkelige Badegæster fortjener lykkelige Huse. Lette Terrasser til Solbad, med Bambushytter og Robinsonhytter snydt ud af Næsen paa Juan les Pins. Godt med Telte, Parasoller og Baldakiner, ikke Isenkramvarer eller Bungalowudstyr fra Hollywood, men saadan rigtig fine Ting med Frynser, som Ras Tafari og Maharajerne bruger. Papirlampioner, naar Tiderne engang tillader det, kort sagt, al den Charme, som Danskerne har sat over Styr, og som de kan hente tilbage udefra. Saa let – og let lavet – skal et Badested være. Talent og Ynde spænder baade over det eksklusive og det folkelige, og man maa kun beklage, at der er gaaet Folke-Opdragelse og Sundhedsdille i Ferielivet, saa at vi ogsaa på det Punkt havner i Politikernes glædeløse Verden.

Iskælderen ved Marienlyst

I kystskrænten ved Slotsvej blev der i 1857-58 anlagt en iskælder på begæring af vekselærer Nathansson, der havde grundlagt Marienlyst Kur- og Søbadeanstalt (nuværende Hotel Marienlyst) og i den forbindelse havde lejet Marienlyst Slot med tilliggende af kommunen. En iskælder var jo datidens køleskab, og en sådan anordning var ikke mindst væsentlig for et etablissement som Marienlyst. Komitéen for Marienlyst havde anvist stedet, hvor udgravningen til iskælderen kunne foretages, og byrådet kunne den 5. november 1857 give sit samtykke til anlæggelsen af iskælderen.

Iskælderen nævnes i de følgende man-

ge år i forbindelse med nye lejekontrakter med kommunen om Marienlyst, indtil den sammen med arealet langs kystskrænten mellem Slotsvej, Opheliavej og Nordre Strandvej/Lappen sælges til slagtermester Anders Jensen, der har købt Hotel Marienlyst. Herefter har kælderen gradvis mistet sin betydning. I mange år troede helsingoranerne, at iskælderen var indgangen til en hemmelig

løngang mellem Marienlyst Slot og Kronborg, men i takt med borgernes svindende forankring i lokalsamfundet er denne historie for længst glemt. Trappen, der førte fra Slotsvej (tidligere Lindevej) op til iskælderen er fjernet, men kælderen findes stadig. Det gengivne maleri (privateje) viser stedet, hvor kælderen findes.

Birkehøj

Et glemt landsted

AF ERIK TROLLE

Tre store ejendomme har gennem tiderne præget landskabet mellem Gl. Hellebækvej og istidsskrænten fra Marienlyst Slot til Teglstup Hegn. Det er ejendommene Taarnhøj, Birkehøj og Højstrup, og af disse synes Birkehøj helt at være glemt.

Det område som i dag rummer Hellebo Park, blev oprindeligt udstykket fra Marienlyst Slots jorder efter kommunens køb af ejendommen i 1851. Konsul W. Thalbitzer blev den første køber af parcellen, hvorpå han i 1852 lod opføre en 9 fag lang beboelsesbygning af bindingsværk med rørtag. Der var 4 værelser med gipslofter og vægge med udspændt lærred. Desuden var der et køkken og et spisekammer. Bygningen opvarmedes af tre jernvindovne. Endvidere blev der opført en 26 alen lang og 15 alen bred grundmuret bygning med rørtag, der fungerede som ejendommens avlsbygning og beboelse for gårdskarlen. Et vognskur

af bindingsværk og med rørtag indeholdt tillige et enkelt værelse, måske til en af tjenestefolkene. Endvidere opførtes et 3 fag langt halvtagshus til lokum.

Bygningerne gennemgik i løbet af årene mange ændringer, og det var muligvis med manufakturhandler Georg Wilhelm som ejer, at hovedhuset omkring 1880 er blevet opført. I hvert fald angiver en brandtaksation at en bygning med skifertag er under opførelse i 1880.

Igenom årene havde ejendommen flere ejere, inden øjenlæge Orla Lorentz Camillo Tychsen omkring 1911 erhvervede Birkehøj for at bruge den til sommerbolig. Noget at det første, han gjorde, var at få lagt strøm fra byens nye elværk ind i huset, og få år efter fik han også lagt vand ind. Det var jo dengang at betragte som langt ude på landet, så de fleste havde stadig egen brønd med en såkaldt »opstander«.

Familien Tychsen

Orla Tychsen, der var født i 1872, stammede fra en velhavende familie, idet hans far var dr.phil. og direktør i livrenteanstalten. I 1905 indgik Orla Tychsen ægteskab med kontorchef Hans Arntz's datter Dagny, der opnåede en fin karriere som skuespiller og som i perioden 1913 til 1915 medvirkede i en række stumfilm; mest kendt er filmen Guldhornene.

I 1908 fødtes datteren Grethe Sophie Adelgunde Tychsen, der i 1934 blev gift i Kronborg Slotskirke med Mogens Iuel, som stammede fra adelsslægten af samme navn.

Forfatteren William Haste skriver i sin bog om Nordre Strandvej: »De tidligere saakaldte Kronborgs Lysthaver ender først helt oppe i »Himmerigs Lyksaligheder« et hvidt Lysthus, som hører til Taarnhøjs Nabovilla, Øjenlæge C. Tychsens »Birkehøj«. En 3,5 td. Land Have med store Plæner, som holdes i stand af levende Slaamskinner – en flok brægende Faar – omgiver den smukke Villa, hvis Ejer som bekendt for kort Tid siden førte en forgæves Retsag om de usædvanlig anbragte Sømærker paa Skrænten mod Sundet.

Dr. Tychsens Liv synes dog ellers at være lutter Idyl med Hustru, ung Datter, lille Søn samt en mængde fortidige Hestekøretøjer, der helt passer til Ejendommens Karakter«.

Desværre synes tegninger og øvrige arkivalier i kommunens byggesagsarkiv vedrørende Birkehøj forsvundet, måske fordi bygningen blev nedrevet og byggesagerne derfor skønnedes uaktuelle. De bevarede fotografier af huset, afslører dog, at den oprindelige gavlkvist er blevet ombygget til et fremspringende midtparti kronet af en altan eller kiggenborg. Fotografier i privateje.

Orla Tychsen døde i 1947, 74 år gammel og hans hustru Dagny overtog herefter den store, fint beliggende ejendom.

For at få det hele til at løbe rundt, blev der oprettet flere lejemaal, ligesom datteren og barnebarnet Per Iuel flyttede ind.

Jeg erindrere ejendommen fra min barndom i Højstrup. Posten blev udbragt af et ældre venligt postbud som hed Dam, og han var ikke meget for at gå op ad den stejle grussti, nærmest en lille bjergvej, som førte op til villaen på toppen af kystskrænten. I gamle dage kaldtes denne sti blandt de lokale for »Tychsens Bakke«, men har i dag ændret navn til »Hønsesien« efter den lille, stadig eksisterende hønsegård ved Sophies Minde for føden af kystskrænten ud for stien. Vi unger tilbød altid at springe op med posten, for så faldt der mindst en tiøre, som omgående blev omsat i salmiakstænger i den lille Kronborg iskiosk som lå nede ved Nordre Strandvej et stykke nord for den åbne strand.

I 1959 lejede en politiassistent Holm hovedbygningen, og da han havde et par drenge på vores alder, kom vi der ofte og fik serveret the på verandaen, der lå helt ud til skrænten og havde en fantastisk udsigt til Kronborg og Kullen og ikke mindst Sofiero.

Branden

Den 30. juli 1956 oplevede jeg en stor brand på ejendommen. Man kunne læse nærmere i Frederiksborg Amtssavis dagen efter:

»På Birkehøj ved Gl. Hellebækvej udbrød

i går klokken 12,30 en voldsom brand, der raserede en gammel staldbygning, som blev benyttet til beboelse af ejeren, enkefrue Dagny Tychsen, hendes datter og to dattersønner. Under branden opstod flere dramatiske episoder forårsaget af fru Dagny Tychsens dattersøn, der i stærkt chokeret tilstand måtte indlægges på Øresunds Hospitalet.

Dattersønnen Per Luel, der netop havde startet »Hønseriet Birkehøj« på ejendommen, ville gå ind i ilden for at redde nogle penge, men blev holdt tilbage med magt. Senere løb han ind under en gavl, som truede med at styrte sammen, og igen måtte politi og brandfolk fjerne den oprevne mand.

Ildskæret og rugudviklingen var så kraftig, at det kunne ses over hele Helsingør og Helsingborg. Efterfølgende kunne politiets brandeksperter konstatere, at branden skyldes kortslutning.«

I 1962 fik den selvejende institution Hellebo skøde på det store areal mellem Gl. Hellebækvej og kystskrænten, der i sin tid var købt af Thalbitzer. Man ville opføre et stort boligbyggeri, men i første omgang blev Birkehøj ikke rørt, og enken Dagny Tychsen synes at have fået lov til at blive

Hvor Birkehøj lå, er der i dag et par bænke, der giver de spaserende mulighed for at sidde og nyde den prægtige udsigt over Øresund. Fotografi: Erik Trolle.

boende til sin død i 1963. Også hønseriet fortsatte driften, for Per Luel byggede egenhændigt i 1964 et nyt hønsehus med eternittag.

Selv om villaen ikke stod i vejen for det planlagte boligbyggeri, blev den dog nedrevet, måske i forbindelse med A/S Kollektivhuset Hellebo's formelle overtagelse af ejendommen i 1966.

Hellebo Park er opført i 1970 med 226 boliger og de oprindelige skitser til bebyggelsen er udarbejdet af Jørn Utzon, som boede den sidste del af sit liv i området.

Det blev dog arkitekterne Halldor Günlösen og Jørgen Nielsen, der fuldendte byggeriet, da Jørn Utzon blev nødt til at flytte til Australien på grund af sin store arbejdsopgave med operahuset i Sydney.

I dag står to udsigtsbænke på arealet, hvor Birkehøj lå, men flere af de gamle mursten ligger stadig rundt omkring, ligesom man på højen lidt syd for stedet (den oprindelige Hamlets Grav) kan finde efeu (hedera), der utvivlsomt har prydet Birkehøjs have.

FORENINGEN

Nr. 2 2017

nyt

Generalforsamlingen:

Foreningen afholdt sin årlige generalforsamling tirsdag den 28. marts i Smedenes hus med et stort fremmøde. Da Bymuseet stadig ligger inde med medlemskort og årbøger til medlemmer, der har betalt, minder vi om, at I vil huske at hente dem på Bymuseet. Der var genvalg til de opstillede kandidater.

Fredag den 21. april havde vi det første bestyrelsesmøde. Vi konstituerede os som følger:

Torben Bill-Jessen, formand

Tom Sinding, næstformand

Flemming Jensen, kasserer

Ingrid Dora Jarnbjer

Elisabeth Thorsen

Bent Jensen

Maibritt Bager

Eva Arnsfelt, suppleant

John Zilmer, tilforordnet

Efter mange års trofast arbejde i bestyrelsen, valgte John Zilmer at træde tilbage for at give plads til yngre kræfter, hvilket gav Tom Sinding mulighed for at træde fra suppleantpladsen ind som bestyrelsesmedlem. John Zilmer har dog lovet at fortsætte med sin nærværelse i bestyrelsen, hvor han altid har bidraget med sin store historiske viden, så vi vil fortsat kunne drage nytte af hans erfaring. Vi er mange, der har haft stor glæde af de utallige ture, John har tilrettelagt for os på fornem vis. Vi glæder os derfor til fortsat at have Kirsten og John iblandt os.

Sommertiden nærmer sig, vores tur til Polen den 1. til 5. maj er fuldtegnet og vel overstået, inden bladet når frem til Jer. Turen gentages 4. til 8. september, men også her er alle pladser i bussen besat. Foredragene ligger stille til sommeren går på hæld. Skulle I mangle en god historisk bog til en dag i liggestolen, ligger Bymuseet inde med et righoldigt udvalg. Vi ønsker alle medlemmer en god sommer.

Torben Bill-Jessen

Stengade 55-57 i 1959

I 1959 blev et af byens fineste bindingsværkshuse fra Christian den Fjerdes tid nedrevet til fordel for den nuværende bankbygning i moderniseret funkisstil, opført på initiv af den daværende ejer, advokat Asger Berning. Mange helsingoranere beklagede nedrivningen af de fine gamle bygninger, og Nationalmuseet blev hidkaldt for at foretage udgravninger og bygningsarkæologiske undersøgelser mens tid var.

Det her viste fotografi er optaget af en ukendt fotograf den 11. april 1959 kort tid inden nedrivningen. Dette og en række andre farvediapositive modtog museet af Skt. Olai Kirke for nogle år siden.

Grundlovsdag den 5. juni

Sædvanen tro er der Grundlovsdag liv og glade dage i Flynderupgaardssmukke have med udsigt over markerne til Egebaksvang. Arrangementet begynder kl. 12.00 og slutter kl. 15.00. Som en fornyelse på det i år Kronborg Brass, der spiller. Hjemmeværnets Musikkorps ser sig desværre ikke i stand til at stille op. Og sangen vil "De levende Stene" stå for. Grundlovstalen holdes i år af sognepræst Niels Eric Grunnet.

Sundtoldsmarked

Lørdag den 19. august er du inviteret til Sundtoldsmarked i Helsingør. Med kjolers knitren, knasende kommenskringler og kanoner fra Kronborg, skruer vi tiden tilbage til fortidens Helsingør. Med gamle træskibe i havnen, handelsboder med 1800-tals-varer langs havnefronten og hundredvis af aktører i historiske dragter genoplever vi for en enkelt dag Helsingørs storhedstid som Sundtoldsby, når det historiske marked genopstår i autentiske rammer. Vi glæder os til at se dig

Foredrag

Vi vil igen have de sædvanlige 6 spændende foredrag, som bekendtgøres i de kommende numre af Forening & Museum.

VORE FOREDRAG FINDER STED KL. 14:00 I SMEDENES HUS, STRANDGADE 46, HELSINGØR

Museumstur til Halland den 12. august 2017

Mødested: Scandlines terminal oppe ved billetsalget kl. 8.15, hvor Elisabeth deler billetter ud til færgen. **Husk pas eller gyldigt EU kørekort**

I Helsingborg står Ingrid og modtager jer med bussen. Vi kører mod nord, over Hallandsåsen til Snøstorp sekskantede kirke fra 1883, for at betone at Guds ord står i centrum, er prædikestolen plaseret i midten af kirken. En meget speciel arkitektur.

udbygget i 15- og 1600'tallet. Fæstningen har fra middelalderen og op til 1931 fungeret som fængsel.

På museet er den berømte Bockstensmanden, som er et

meget unikt moselig, det er Europas eneste fulstændig bevaret middelalder mandsdragt, og han har fået en pæl igennem kroppen så han blev i mosen. Idag har man rekonstrueret ham så man kan se hvordan han så ud. Her bliver der tid til at gå rundt og se museet på egen hånd.

Vi skal spise frokost på Varberg Golfklub, hvor der vil blive serveret den sædvanlige gode svenske mad samt kaffe og kage.

Vi fortsætter til Hallandsgården som ligger på Galgeberget i Halmstad, det er et frilandsmuseum som blev grundlagt 1925.

Sidste stop bliver Påarp Klapperstensgravfældt.

Her er der omkring 200 gravrøser og 50 stensætninger, den største røse er 30 meter i diameter og 25 meter høj.

Påarps klapperstensfældt er et af de største i Sverige. Her vil der blive serveret øl og vand.

Efter denne begivenhedsrige dag går turen hjemad til Helsingborg, hvor Ingrid og budshaufføren siger farvel, og I tager færgen hjem til Helsingør.

Mødested: Scandlines terminal oppe ved billetsalget kl. 8.15.

Vi har den glæde at kunne holde samme pris som sidste år

Pris for medlemmer: pris 450 kr. incl. færgebillet, Frokost, kaffe, entre, samt øl og vand ved gravfældet.

For ikke medlemmer er prisen 500 kr.

Tilmelding til Elisabeth Thorsen på telefon 24217982 eller e-mail elisabeth.p4@gmail.com

Tilmeldingen er bindende, 8 dage før

HUSK PAS ELLER GYLDIGT EU KØREKORT

Elisabeth Thorsen og Ingrid Dora Jarnbjer

Vi forbeholder os ret til ændringer.

750 kr. for et portræt af en af byens store købmænd

Den 10. april 2017 fik en ubekendt køber hammerslag hos Bruun Rasmussen Kunstauktioner på et maleri udført af en »dansk maler i det 19. århundrede« forestillende skibsklareren og købmanden Frederik Bagger Roholdt. Maleriet blev solgt for den beskedne sum af 750 kr mod en vurdering på 1500-2000 kr. Man kan ærgre sig godt og grundigt over, at tiderne ikke længere tillader, at vore museer køber malerier; især når de er af væsentlig topografisk eller personalhistorisk værdi og kan erhverves for sådanne priser.

Frederik Bagger Roholdt, der var født i Helsingør i 1784, var nemlig ikke en hr. hvemsomhelst i sundtoldsbyen. Han havde i 1825 fået borgerskab som »Detailhandler og Skipperhusholder« og tillige som brygger og brændevinsbrænder. Endvidere sad han i byrådet i perioden 1838-1841. Og så var han interessent i et skib, bygget på Løves værft, nemlig skonnerten Søridden, der var løbet af stabelen i 1841.

En dag i juli 1823 har Roholdt utvivlsomt hørt trommeslag i byen, der sammen med tidligere ophængte plakater og avisannoncer forkyndte en offentlig auktion over afdøde brygger og brændevinsbrænder Johan Friedrich Braunbehrens ejendomme, Stengade 65, Strandgade 61 og Bramstræde 3. Roholdt fandt alle ejendommene en investering værd og købte dem. Han synes ifølge folketællingen 1834 at have valgt Strandgade 65 som sin bolig. Han figurerer som ugift og bor her sammen med bl.a. en

husjomfru og tre tjenestefolk. I 1829 erhverver han ejendommen Sct. Annagade 79, som på et tidligere tidspunkt også har været ejet af Braunbehrens, og her etablerer han sin detailhandel.

Maleriet er ikke signeret, og auktionshuset har ikke haft et bud på kunstneren. Det synes imidlertid at ligne de portrætter, som maleren Johan Frederik Møller, der var født i Helsingør 1797, udførte. I ny og næ meddelte han ved annoncering i byens aviser, når han var på besøg i sin fødeby, at man kunne bestille sit portræt hos ham, og der synes at have været mange kunder. I hvert fald viser hans bevarede optegnelser, at han i alt har malet 337 billeder i Helsingør mellem 1824 og 1853. Nogle portrætter har været af skibskaptajner, som har besøgt byen i forbindelse med klarering af sundtolden, men langt de fleste har været lokale borgere. I Møllers fortegnelse over sine værker finder man da også Frederik Bagger Roholdt. Han figurerer i året 1840 og tillige i 1844, så der er næppe tvivl om, at det herover viste portræt er malet af J.F. Møller i et af disse år.

Den 16. august 1844 kunne man læse føl-

gende i Helsingør Avis:

»Natten til den 9de August behagede det alvisse Forsyn ved en pludselig Død at bortkalde til et bedre Liv vor kjære Broder og Svoger Kjøbmand F.B. Roholdt, 62 Aar gammel, efter længere Tids forudgaaende Svagelighed og tildeels smertelige Lidelser. Det ømme Familieforhold, hvori den elskede Afdøde stedse har levet til os og Enhver der hørte ham til, gjør hans Savn tungt og uforglemmeligt for alle hans

Efterladte, som det ogsaa vil være det for Mange, der i ham havde havt en tro Hjælper og Ven.«

Dødsannoncen er underskrevet af Roholdts søster, Ane Marie Elisabeth Møller, der var gift med regimentskirurg og privatpraktiserende læge Joachim Otto Møller og boede i Stengade 72. Også dette ægtepar havde valgt at lade sig portrætter af J.F. Møller, lægen i 1844 og hans hustru året efter.

LBM

Fortsat fra side 2

kan røbe sin senmiddelalderlige herkomst ved de stadig bevarede kamtakprydede gavle mod naboerne.

Og så må man huske, at de nye stilarter kom snigende; ofte fra hovedstaden, hvorfor Helsingør utvivlsomt har været blandt de første købstæder med nybyggeri i tidens førende stil. Men den lokale håndværker opgav jo ikke sine traditioner eller smed profilhøvlene væk, så han har lavet de finurligheder på husene, som nok mere passede ham end bygherren.

Det er således stort set umuligt at datere byens gamle huse præcist i forhold til deres arkitektoniske udformning, for de kan bestå af utallige elementer fra mange århundreder. Ejheller i detaljerne kan vi hente meget hjælp. Et brugbart vindue blev således ikke bare kasseret, men genbrugt. Fint smedede og dekorativt udhamrede vinduesbeslag blev flyttet over til nye vinduer, hvis sådanne måtte laves. Døre flyttedes i takt med nyindretning af boligen; dørgreb og låsetøj overlevede ofte en nedslidt dør og genbruges i den nye. 15- og 1600-årenes bemalede og ofte fint dekorerede bræddelofter blev forskallet, røret og pudset i tidens nye stil, for hvidkalkede lofter med stuk skulle der til i det 18. århundrede!

Det er derfor vigtigt for vore museer i deres formidling at gøre opmærksom på husenes mange spændende, finurlige detaljer og den historie, disse kan fortælle, hvis man ellers værner om dem. Derfor må vi inspirere ejere af kulturmiljøværdierne til at forstå og værdsætte den. For det er jo netop de gamle huses detaljrighed, der gør vor sundtoldsby så charmerende, men samtidig gør den såre ømfindlig over for de radikale moderniseringer, der sker med brug af byggemarkedernes let tilgængelige standardiserede varer, der så småt begyndte at udkonkurrere de lokale håndværksmæssige traditioner i løbet af 1950-60'erne.

LBM

Vindue med fint udhamrede hjørnebånd. Strandgade 27.

Helsingørs første offentlige slagtehus

af Lars Bjørn Madsen

I lang tid var en af Helsingørs markante bygninger, nemlig den tidligere brandstation i Svingelport, genstand for en heftig debat i forbindelse med uddannelsesinstitutionen HF & VUC Nordsjælland, der ønskede at overtage grunden og nedrive bygningerne for at opføre en helt ny skole. I slutningen af april 2017 vedtog et enigt byråd, efter pres fra mange borgere, der ikke ønskede de bevaringsværdige bygninger nedrevet til fordel for et prestigøst nybyggeri så nær ved den gamle bykerne, i stedet at overlade VUC de gamle skolebygninger ved Kongevejen, der vil blive ledige, når Skolen ved Bymidten åbner i 2019. Bygningerne i Svingelport er således reddet, i hvert fald i første omgang, da man endnu ikke har besluttet en fremtidig anvendelse af bygningerne. Her følger historien om det omstridte bygningsværk.

Helsingørs første offentlige slagtehus

De 103 år gamle bygninger er faktisk ikke opført som brandstation, som de fleste tror, men derimod som byens offentlige slagtehus.

Allerede i 1899 havde kommunen planer om etablering af en kødkontrol og et offentligt slagtehus. På det tidspunkt var man nemlig, ikke mindst efter koleraepidemierne tidligere i århundredet, blevet langt mere opmærksom på folkesundhed og hygiejne. Det var således væsentligt at sikre, at kød til husholdningen blev tilvejebragt i kontrollerede rammer og ikke hos de enkelte slagtere, som det havde været

praksis i århundreder, eller i de senere andelsslagterier. I København havde det længe været et krav, at slagtning kun måtte foregå i offentlige slagtehus med kødkontrol og tilsyn, og det bredte sig til købstæderne.

Det var bare ikke ligetil at finde en egnet grund i kommunens eje, hvorpå et slagtehus kunne opføres. I 1908 havde man udset sig Christians Mølle på Møllebakken, idet der hørte en ganske stor grund til møllen, der var ejet af købmand Mathias Jensen, og han ville utvivlsomt gerne sælge, da det ikke var første gang, man havde udstykket dele af grunden. Problemet var blot, at stedet var lidt for langt væk fra jernbanen, der jo på den tid var væsentlig for større virksomheders transportbehov. Kommunen havde forhandlet med byens slagtermestre, der alle pegede på en beliggenhed ved jernbanen som altafgørende, ikke mindst »under Hensyn til fremtidig Export«, som

Udsnit af Helsingør-kort fra 1895 med den Madelungske Gaard, Svingelport 6-8, markeret med rødt. Den store have (markeret med grønt), tidligere kaldet Plums Have, var udset som en passende byggegrund for slagteriet.

Nederst Holsøes tegninger til slagtehuset. Kunstakademiets Bibliotek.

de anførte. Byrådets udvalg for et sådant slagtehus havde da også snart udset sig den helt rigtige grund ved jernbanen, nemlig

for enden af den gamle Strandvej ved Svingelport, der ved Kystbanens anlæg i 1890-91 var blevet afskåret fra sit videre forløb langs kysten. Ejendommen, vi i dag kender som Svingelport 6-8, var ejet af frøkerne Madelung, der havde arvet stedet i 1903 af deres forældre, proprietær Peter Wilhelm og Caroline Madelung.

Den noget forsømte have nord for »Den Madelungske Gaard« var rigelig stor til, at man her kunne opføre det offentlige slagte-

Den Madelungske Gaard, Svingelport 6-8. Bemærk stakittet, der afspærrer den tidligere Strandvej mod jernhaneterriænet. Fotografi: Hugo Matthiesen 1919.

hus. Byrådet stemte for købet, og frøknerne var dermed blevet 45.000 kroner rigere og kunne stadig blive boende i en del af deres gamle ejendoms sydlige del. Hovedbygningen skulle dog primært benyttes som embedsbolig for den kommende slagtehusinspektør, dyrlæge H. Hansen.

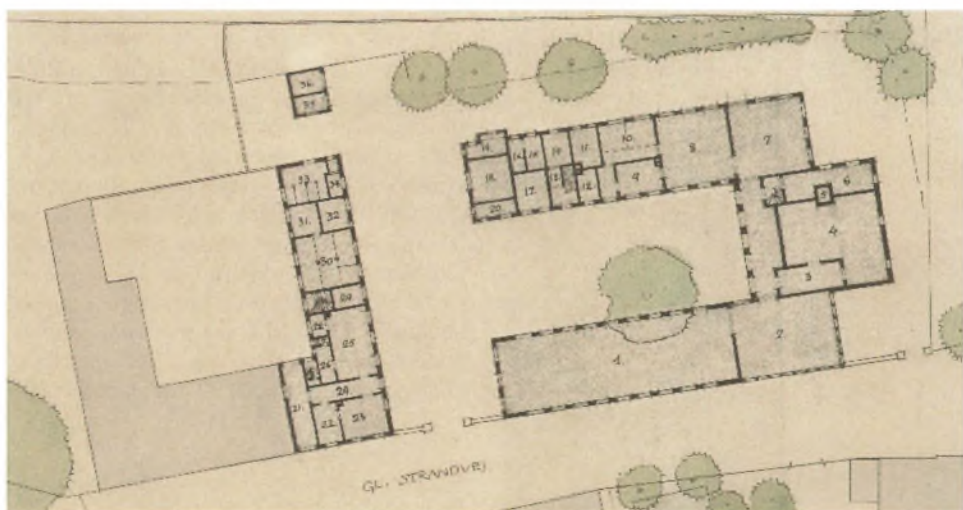
Det blev den senere stadsarkitekt i København, arkitekt Poul Holsøe, der boede i Strandgade 95, som fik opgaven at tegne bygningerne. Han havde på det tidspunkt tegnet skolerne i Tikøb og Hornbæk, og senere skulle han komme til at levere tegninger til alderdomshjemmet Hammershøj (1915), Den Kroghske Gaard ved Marien-

lyst (1916-17), der i dag kaldes Petersborg, og Strandborg, Strandgade 67 (1918). Han tegnede også de franske krigergrave (1920) og Wiibroes tapperibygning ud mod Sophie Brahesgade (1921), for blot at nævne nogle af de opgaver, han fik i vor kommune.

Holsøe, der også havde stået for flere bygningsrestaureringer, bl.a. Stengade 20, havde stor veneration for byens charmefulde kulturmiljø, og han stræbte derfor efter at opføre de nye bygninger i »saa vidt mulig samme Karakter, som de gamle bygninger«. Det langstrakte grundstykke

Arkitekt Poul Holsøes grundplan. 1) Slagtehal 2) Svalehal 3) Forkolerum 4) Kølerum 5) Luftkoler 6) Maskinrum 7) Svaleum 8) Skolderum 9) Tarmrenseri m.m. 10) Svinebåse 11) Kedelrum 12) Blodkøgeri 13) Elevator 14) Huder 15) Destruktion 16) Kasseret kod 17) Godningsvogne 18) Sanitetslagteri 19) Sterilisation 20) Arbejdsmand 21) Gennemkørsel 22-23) Kontorer 24) Forstue 25) Kodkontrol 26) Garderobe 27 og 34) Toilet 28) Laboratorium 29) Mælk kontrol 30) Oksestald 31) Kalveboks 32) Lammehoks 33) Hestestald 35) Vægt 36) Vognport.

Udsnit af tegning i Kunstakademiets Bibliotek.

Slagtehallen, der her er fotograferet i 1930, fandtes i sidebygningen ud mod Svingelport. Fotografiet til højre viser gårdspladsen, hvor lidt af personalet har taget opstilling udenfor slagtehallen.

gjorde, at Holsøe ikke kunne følge traditionen for andre offentlige slagtehus, så han valgte en sammenbygget trelænget form, der samtidig gjorde det muligt at få hele slagtevirksomheden samlet under ét tag, så man undgik kødtransporter i fri luft fra bygning til bygning. Samtidig kunne Holsøe få etableret et charmerende brolagt gårdsrum, der gav en kærkommen mulighed for at bevare et stort gråpæretre (ses

på fotografiet herover) fra den gamle have, »der især i Blomstringstiden er en stor Pryd for Gaardspladsen«, som Holsøe anfører i sin beskrivelse af det færdige arbejde. Holsøe beskriver slagtehusets indretning således: »Med Kølehuset i Nord som det centrale i Anlægget ligger Slagtehus for Kreaturer og Skolderum for Svin i hver sin Fløj, adskilt fra Kølerummene med henholdsvis Svalehal og Svalerum og forbundne gennem disse med den overdækkede Gang for Enden af Gaarden. Trans-

Slagtehuset med svalehallen ud mod Svingelport. Fotografi: Poul Holsøe 1914 (Architekten).

porten af de slagtede Kroppe foregaar paa Køreskinner foroven let fra Rum til Rum i den Rækkefølge, som Gangen i Arbejdet fordrer. Over Kølerummene ligger Spise-stue, Garderobe, Bad og WC for Slagterne, og i Vestfløjen findes paa første Sal Kal-lunrenseri og Rum til saltning af Huder.« Bygningerne, der stod færdige i 1914, er opført i røde og gule håndstrøgne facade-sten med tage af røde vingetegl på en tagpakklædt forskalling. Når man i dag betragter bygningernes arkitektur, følgende gammel dansk byggeskik med fine hånd-værksmæssige detaljer, er det ikke svært at finde lighed med Holsøes to førnævnte skolebygninger. Desværre er skolebygningerne i Hornbæk nedrevet for nogle årtier siden, men Tikøb Skoles fine bygninger (foto-grafiet herunder) eksisterer stadig i bedste velgående.

Som med så meget andet, var tiden efter-hånden løbet fra byens offentlige slagte-hus. Byrådet måtte i 1939 konstatere, at det efterhånden havde fået mindre betydning, »idet Handel med Kød af Dyr, der er slagtet i København eller andet Sted, afløser indenbys Slagtning«. Magistrat og udvalgte blev derfor enige om, at der ikke længere var basis for at opretholde et omkostningstungt stort slagtehuskompleks. Byens slagtermestre var dog ikke begej-strede for denne beslutning og ærgrede sig godt og grundigt over, at de i sin tid var blevet tvunget til at nedlægge deres private slagtehus til fordel for byens offentlige slagtehus, »for nu at blive kastet ud der-

Facade mod Øst
(mod Vester)

fra«. Slagterne, med slagtermester Emil Friis i spidsen, ville som kompensation have kommunen til at opføre et mindre fællesslagtehus, hvilket man da også gik med til. De fremsendte tegninger blev dog ikke godkendt af veterinærdirektoratet, hvorefter slagtermesteren ikke ville have mere med sagen at gøre. Han ville i stedet opføre sit eget slagtehus under forudsætning af, at kommunen i en ti-årig periode ville yde samme gratis dyrlægekontrol, som man havde tilbudt, hvis fællesslagtehuset var blevet opført. Kommunen godkendte Emil Friis's projekt ved en beslutning om at »yde vederlagsfri dyrlægekontrol til al slagtning, der foregår indenfor Helsingør Kommune paa et af Landbrugsministeriet godkendt Slagtehus«.

I juli 1940 kunne Helsingør Sundhedskommission godkende Emil Friis's nyopførte slagtehus på Odsvej 13. Huset, der er vist herover (udsnit af bygningstegningerne), rummede en slagteplads, en svaleplads, et kølerum, et salterum, et tarmrum, samt garderobe og toilet.

Fra slagtehus til brandstation

Byens slagtermestre kunne nu med rimelig ro i sindet konstatere, at det gode gamle kommunale slagtehus i Svingelport den 1. april 1940 officielt blev nedlagt og nu fik en helt ny funktion. Byrådet godkendte nemlig bygningernes indretning til brandstation i forbindelse med en nyordning af brandvæsenet i Helsingør, hvori indgik en overenskomst mellem kommunen og

Falcks Redningskorps. Den nye brandstation afløste det alt for lille og utidssvarende brandsprøjtehus i Sct. Annagade 45, hvor museernes lokalhistoriske arkiv i dag har til huse.

Brandstationen i Svingelport blev rømmet i 1976 til fordel for en ny station for brand- og ambulancetjenesten i Helsingør Kommune, og i stedet rykkede Helsingør Civil-

Slagtehusets gårdsplads fotograferet kort tid efter, at bygningerne i 1940 var blevet indrettet til brandstation. Det gamle gråpæretre står stadig i gården, vel nok ikke helt praktisk med bygningernes nye funktion.

forsvar ind i de ledige bygninger, hvor man havde til huse indtil dettes sammenlægning med Helsingør Brandvæsen i 1994.

Stormen den 22. December 1863

Igaar Eftermiddags og Aftes rasede her en orkanagtig Storm af Nord, hvis odelæggende Virkning spores baade i Byen og Omegnen. Saaledes er en Deel af Taget paa en af de ny opførte Jernbane-Stationbygninger, Vaggonhuset, afreven; i Marienlyst er en heel Deel Træer, hvoriblandt et stort og sjelden smukt Acafiatræ, der ansees som det næststørste i Danmark, samt et som Somærke stempelt Grantræ, oprykkede med Rode; flere Plankværker ere omblæste og en stor Mængde Tagstene nedkastede. En Tilreisende har idag berettet os, at imellem Billingerød og Rallehoved vare tre Beboeshuse omblæste, og at i Hornbæk Plantage hele Strækninger af Træer laae langs Jorden, saa at al Vadsage sammesteds var spærret.

Nulpunktstenen på Axeltorv

I Kunstakademiets samling af arkitekturtegninger findes denne fine tuschtegning af P.V. Jensen-Klint, lavet som forslag til en såkaldt nulpunktsten til Axeltovet i Helsingør. Efter metersystemets indførelse i Danmark i 1907 skulle de gamle milepæle udskiftes med kilometersten, ligesom der skulle opstilles nulpunktsten på det sted i byerne, hvorfra målingerne af vejene havde deres udgangspunkt. Man udskrev en konkurrence, og det blev Jensen-Klint, der vandt, bl.a. i konkurrence med arkitekt Knud W. Engelharth. Som bekendt blev de gamle milepæle, eller rettere milesten, ikke kasseret, men blev i videst muligt omfang stående. Heldigvis, og nu er de ved fredning sikret for eftertiden.

LBM

FEJL OG FAKTA

I min omtale af Magarinefabrikantens hus i Højstrup i sidste nummer af museumsbladet har jeg fejlagtig placeret Troels Kløvedals første kærlighed, Birte, i overlæge Preben Eilersens hus. Min omtale byggede på mundtlige kiilder, men da jeg er blevet gjort opmærksom på, at det var den forkerte læge, blev sagen undersøgt nærmere. Det viser sig, at det var en anden overlæge som ligeledes boede på Nordre Strandvej i Højstrup. Jeg beklager fejlen, men vil fortsat gøre opmærksom på at bogen Den tynde hud indeholder meget lokalstof, ligesom gode skildringer fra forfatterens ungdom.

Erik Trolle

Returadresse: Helsingør Museumsforening
v/Torben Bill-Jessen, Aarhusvej 69 b, 3000 Helsingør

Tangkørsel ved Hornbæk

En vintermorgen i 1902, hvor en frisk vestlig kuling sendte frisk tang ind på stranden, kom omegnens bønder vanen tro ned for at hente tangen til brug for gødning og til dels vinterbeskyttelse. Maleren Carl Locher (1851-1915) har benyttet lejligheden til at skildre arbejdet i dette maleri (privateje).

*Man kan læse om emnet i artiklen »Lidt om tangvejene på Nordkysten« i For-
ening & Museum 1/2014.*

